

Kartų santykiai literatūroje

1	Kiekviena nauja karta tai žmonijos žingsnis pirmyn, tačiau pagrindą jam sudaro	
2	visų ankstesnių kartų patirtis. Todėl kartų santykiai yra žmonėms gyvybingai	
3	reikalingi. Tai atsispindi ir literatūroje, kurioje šis santykis dažnai kontrastingas –	
4	jaunoji ir senoji karta vaizduojamos kaip priešingybės. XIX a. I pusės lenkų	
5	romantizmo atstovas Adomas Mickevičius ankstyvojoje lrykoje išaukština	
6	jaunuosius ir kritikuoja senųjų elgesį, o XX a. I pusės lietuvių prozininkas Jonas	
7	Biliūnas novelėse „Ubagas“ ir „Lazda“ pabrėžia senosios kartos išmintį ir svarbą	
8	jaunajai, brandos stokojančiai kartai.	
9	Bene žymiausias lenkų romantikas Adomas Mickevičius eilėraščiuose „Odė	
10	jaunystei“ ir „Romantika“ atvirai demonstruoja jaunosios kartos pranašumą. „Odė	
11	jaunystei“ šlovina jaunystę ir vaizduoja jaunųjų galią. Autorius parodo, kad kartu	
12	jie didžiulė jėga, kuri gali pakeisti pasaulį, pakilti aukštyn „virš slėnių, kur tiek	
13	pelėsių jau priviso“. Senoji karta čia vaizduojama kaip pasyvūs, bijantys ką nors	
14	nuveikti ir pakeisti žmonės, kurie leido minėtiems „pelėsiams“ susirinkti. Lyrinis	
15	subjektas juos palygina su „šliužais kriauklėtais“, kurie be tikslo nenuskėsdami	
16	plaukioja ir laukia savo pabaigos. Netruksta ir vaizdingų žodžių seniesiems	
17	apibūdinti – „tie kuriuos slegia metai, žemyn linksta kaktomis“; „griaučių minios“,	
18	taigi ši karta tikrai vaizduojama negatyviai, sakoma, kad juos laikais žmoniją dengia	
19	dar tamsa, kurią jaunieji nugalės. Subjektas priešinasi racionaliai, beširdžiai senųjų	
20	pasaulėžiūrai ir reiškia savo idėjas. Adomo Mickevičiaus išaukštinama karta tai ne	
21	tik jaunieji to laiko žmonės, bet ir visa nauja menininkų karta – romantikai. Kurie	
22	atsiriboja nuo prieš juos kūrusių apšvietos kūrėjų. „Odė jaunystei“ kritikuoja jų	
23	persenusias idėjas bei protu ribojamą mąstymą, bet ir maištauja pačia savo forma.	
24	Nors tai odė – klasicistiškas apšvietai būdingas eilėraščio tipas, jos struktūra daug	
25	laisvesnė (nereguliarūs rimai ir skiemenys), o pats pavadinimas yra oksimoroniškas.	
26	Baladė „Romantika“ tampa jau Mickevičiaus programiniu eilėraščiu.	
27	„Romantikos“ lyrinis subjektas irgi kritikuoja praktišką, savanaudį ir pernelyg	
28	racionalų praeitos kartos žmonių mąstymą. Atvirai abejoja, gal net pasišaipto iš	
29	„barzdoto senio pamokslų“, nes žino, kad to, kas gyvenime svarbiausia, jis	
30	nepamatys nei savo akimis, nei per akinius. Taigi A. Mickevičiaus pirmuose	
31	kūriniuose aiškiai matome, kad jaunoji karta yra stipri ir novatoriška, o savo	
32	idėjomis sugeba pasipriešinti senajai kartai ir pakeisti pasaulį.	

33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59	<p>Tuo tarpu lietuvių lyrinės prozos pradininko Jono Biliūno novelėse „Ubagas“ ir „Lazda“ jaunoji karta nėra tokia galinga, o atvirksčiai – nepatyrusi ir nesubrendusi, o išmintimi su ją pasidalinti gali tik vyresnės kartos atstovai. Novelėje „Lazda“ ypatingai svarbus tėvo vaidmuo – jis išmintingas, teisingas ir gailėstingas, ką parodo jo simbolinis liūdnas juokas. Tačiau jo vaikai dar negali pasigirti tuo pačiu. Išgirdęs pasakojimą apie lazda, sūnus pasižymi agresija, neapykanta, negali sulaikyti savo temperamento – nori lazda iš karto sudeginti. Dukra irgi nesugeba kontroliuoti savo emocijų ir pradeda verksti. Jaunieji yra empatiški, nori veikti, tačiau nėra dar subrendę, todėl jiems reikalingas protingas ir patyręs tėvas, iš kurio ji gali mokytis. Jonas Biliūnas jaunystėje pats ne visadaėjo vyresniųjų paklotu keliu – nors tėvai norėjo, kad taptų kunigu, jis pasirinko inteligento, rašytojo kelią. Tačiau su laiku tikriausiai suprato, kokie svarbūs jauno žmogaus gyvenime vyresni, išmintingesni autoritetai. Novelėje „Ubagas“ parodo itin kvailą ir negailestingą jaunojo žmogaus elgesį. Jis išvaro iš namų savo tėvą – vyrą, kuris atidavė jam viską. Petras Sabaliūnas čia vaizduojamas kaip protingas, atlaidus ir neapsakomai geros širdies (500) žmogus, geras tėvas. Tuo tarpu jo sūnus, kaip ir jaunos kartos atstovai novelėje „Lazda“, pasižymi brandos, išminties stoka. Jono Biliūno novelės parodo, kad nors jauna karta gali būti stipri ir savarankiška, jai trūksta patirties ir išminties. O tuo su jaunuoliais gali pasidalinti tik vyresnės kartos atstovai, todėl jie vienas kitam reikalingi.</p> <p>Nors kiekviena karta skirtinga, tik glaudus įvairių kartų ryšys leidžia žmonijai eiti pirmyn ir siekti vis aukštesnių tikslų. Jauna karta yra galinga, aktyvi ir turi naujoviškų idėjų, ką pastebi poetas Adomas Mickevičius savo ankstyvoje poezijoje. Tačiau vyresnės kartos turi per ilgus metus sukauptas žinias ir patirtį, kas leidžia jiems geriau suprasti pasaulį, kaip rodo minėti Jono Biliūno novelių veikėjų pavyzdžiai. Todėl santykiai tarp kartų turi būti stiprūs ir sveiki, nes taip papildydami vienas kitą žmonės gali pasiekti viską.</p>	
--	---	--